

การพัฒนาศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้องในการใช้ประโยชน์
จากการกระจายอำนาจ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
Developing the potential of Song Phi Nong Municipality to utilize
decentralization to promote sustainable local economy

นาวาวิน ชัยโม¹
Nawavin Chaimo¹

Received: 28 December 2025 Revised: 21 February 2026 Accepted: 21 February 2026

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มุ่งวิเคราะห์ศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจทางการปกครองและการคลัง ในเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี 2) วิเคราะห์ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนา ศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้องในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน ประกอบด้วย ข้าราชการ เจ้าหน้าที่เทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล และผู้นำชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การกระจายอำนาจด้านการบริหารทำให้เทศบาลเมืองสองพี่น้องมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้รวดเร็วโดยเฉพาะงานบริการพื้นฐาน แต่การดำเนินงานโครงการขนาดใหญ่ยังคงต้องพึ่งพาการอนุมัติและงบประมาณจากส่วนกลาง ขณะที่ด้านการคลังแม้เทศบาลมีรายได้จากภาษีท้องถิ่น แต่ยังพึ่งพาเงินอุดหนุนทำให้ขาดความคล่องตัวทางการเงิน 2) ผลการกระจายอำนาจส่งผลเชิงบวกต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างชัดเจนทั้งการเพิ่มรายได้ การสร้างงานและอาชีพที่ครอบคลุมหลายกลุ่ม การขยายธุรกิจท้องถิ่น

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา;
Master's Degree Department of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University.
E-mail: s65563825065@ssru.ac.th

และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันแต่ยังมีข้อจำกัดด้านตลาด การประสานงาน และทักษะดิจิทัล ของประชาชนบางกลุ่มและ 3) แนวทางพัฒนาที่เสนอ ได้แก่ การยกระดับศักยภาพบุคลากร การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร การสนับสนุน ธุรกิจชุมชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ หลายภาคส่วนและการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล และเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความยั่งยืนทั้ง ด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว ข้อเสนอแนะสำคัญได้แก่การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วน ต่าง ๆ การพัฒนาตลาดออนไลน์ และการผลักดันนโยบายเศรษฐกิจที่ยั่งยืนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนให้กับประชาชนในพื้นที่

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาศักยภาพ การกระจายอำนาจ การส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

Abstract

This study aims to analyze the potential of Song Phi Nong Municipality in utilizing decentralization to promote sustainable local economic development. The objectives of the study are 1.To examine the patterns and processes of administrative and fiscal decentralization in Song Phi Nong Municipality 2.To analyze the effects of decentralization on local economic development within the municipality; and 3.To propose guidelines for enhancing the capacity of Song Phi Nong Municipality to effectively leverage decentralization in order to promote sustainable local economic development.Data were collected through in-depth interviews with 20 key informants, including government officials, municipal officers, municipal council members, and community leaders. The data were analyzed using content analysis.

The results revealed 1.that administrative decentralization has enabled SongPhi Nong Municipality to be more flexible and responsive to

public needs, particularly in basic services. However, large-scale project implementation still relies on centralized approvals and budgets. Meanwhile, despite revenue from local taxes, the municipality still relies on subsidies, resulting in a lack of financial flexibility. 2. Decentralization has clearly positively impacted the local economy, including increased income, job creation, and career opportunities across diverse groups, the expansion of local businesses, and 3. the development of human resources to enhance competitiveness. However, market constraints remain, and digital coordination and skills of some population groups remain. Proposed development strategies include enhancing personnel capacity, leveraging technology to enhance administrative efficiency, and supporting community businesses. Establishing a multi-sectoral collaborative network and operating in accordance with the principles of good governance and the sufficiency economy to create long-term economic sustainability and the quality of life of the people. Key recommendations include developing human potential, using technology to increase efficiency, establishing collaborative networks with various sectors, developing online markets, and promoting sustainable economic policies based on the principles of the sufficiency economy to create economic stability and a sustainable quality of life for local people.

Keywords: Capacity Development, Decentralization, Promotion of sustainable local economy

บทนำ (Introduction)

การกระจายอำนาจเป็นกลไกสำคัญของการบริหารภาครัฐสมัยใหม่ที่มุ่งถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ และทรัพยากรจากรัฐบาลส่วนกลางสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดบริการและตอบสนองความต้องการของประชาชนในระดับท้องถิ่น (Smith, 2010) แนวคิด

ดังกล่าว เน้นความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ การปรับนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน อันนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่สะท้อนความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง (Faguet, 2014)

ในมิติทางเศรษฐกิจ การกระจายอำนาจมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้าใจศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่มากกว่าหน่วยงานส่วนกลาง (Ostrom, 1990) การกำหนดนโยบายที่เหมาะสม เช่น การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาทักษะแรงงาน และการจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว (Smoke, 2015) อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจยังเผชิญข้อจำกัดด้านความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ และระบบบริหารจัดการ ซึ่งอาจลดทอนประสิทธิผลของการดำเนินงาน (Rondinelli, 1981)

กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนอำนาจตามนโยบายการกระจายอำนาจของประเทศไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แม้ได้รับอำนาจดังกล่าว แต่ยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

จากบริบทดังกล่าว งานวิจัยนี้มุ่งศึกษารูปแบบและกลไกการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางสู่เทศบาลเมืองสองพี่น้อง วิเคราะห์บทบาทและศักยภาพของเทศบาลในการใช้และบริหารอำนาจเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจ พร้อมเสนอแนะแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่น เพื่อให้การกระจายอำนาจนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจทางการปกครองและการคลัง ในเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลเมืองสองพี่น้อง
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้องในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ระหว่างเดือนมิถุนายน-ตุลาคม 2568 ประกอบด้วย ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่เทศบาล 5 คน สมาชิกสภาเทศบาล 5 คน และผู้นำชุมชน 10 คน

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่เป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อยตามวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมสังเคราะห์เชิงพรรณนาและเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดทางทฤษฎี

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมแนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับความเห็นชอบผ่านการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงแล้วไปจัดเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยแบ่งประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษารูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจทางการปกครองและการคลัง ประเด็นคำถาม ได้แก่ รูปแบบการกระจายอำนาจ กระบวนการถ่ายโอนอำนาจ อุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ที่ 2 วิเคราะห์ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเด็นคำถาม ได้แก่ การเพิ่มรายได้ท้องถิ่น การสร้างงานและอาชีพ การขยายกิจการธุรกิจในพื้นที่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพเทศบาลในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจ ประเด็นคำถาม ได้แก่ การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การจัดทำแผนพัฒนาและนโยบาย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview)

2.1 ผู้ศึกษาได้กำหนด วัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2.2 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการจัดบันทึกการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการบันทึกเสียง

2.3 ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น อีกทั้งตัดคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสมและไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจทางการปกครองและการคลังในเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยมีประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1. รูปแบบการกระจายอำนาจ 2. กระบวนการถ่ายโอนอำนาจและ 3. อุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกข้อมูลตาม ประเด็นสำคัญ 3 ด้าน และจัดหมวดหมู่ข้อมูลเป็นธีมหลัก (Theme) และประเด็นย่อย (Sub-theme) สรุปผลเชิงพรรณนาพร้อมยกข้อความที่สะท้อนมุมมองจากผู้ให้ข้อมูล

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลเมืองสองพี่น้อง โดยมีประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ดังนี้ 1. การเพิ่มรายได้ท้องถิ่น 2. การสร้างงานและอาชีพ 3. การขยายกิจการธุรกิจในพื้นที่ และ 4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกข้อมูล

ตามประเด็น สำคัญ 4 ด้าน และ จัดหมวดหมู่ข้อมูลเป็นธีมหลัก (Theme) และประเด็นย่อย (Sub-theme) สรุปผลเชิงพรรณนา พร้อมยกข้อความที่สะท้อนมุมมองจากผู้ให้ข้อมูล

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้อง ในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1. การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร 2.การจัดทำแผนพัฒนาและนโยบาย 3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกตามประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งสรุปข้อเสนอเชิงนโยบาย และแนวทางที่ได้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เชี่ยวชาญ พร้อมอธิบายความเชื่อมโยงกับบริบทของเทศบาล

ผลการวิจัย (Research Results)

1. เทศบาลเมืองสองพี่น้องมีการกระจายอำนาจทั้งด้านการบริหารและการคลังในระดับหนึ่ง โดยมีอิสระในการจัดทำโครงการบริการพื้นฐานและพัฒนาชุมชน แต่โครงการขนาดใหญ่ยังต้องพึ่งพาการอนุมัติจากส่วนกลางในด้านการคลัง รายได้หลักของเทศบาลมาจากภาษีท้องถิ่นและเงินจัดสรรจากรัฐ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญสะท้อนว่า “รายได้หลักมาจากภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีป้าย และเงินจัดสรรจากรัฐ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต อำนาจการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลมีอยู่ในกรอบที่กฎหมายกำหนด ทำให้ไม่สามารถเพิ่มแหล่งรายได้ใหม่ได้เองมากนัก” อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “เทศบาลได้รายได้จากการเก็บภาษีท้องถิ่น ค่าธรรมเนียม และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล อำนาจจัดเก็บเองมีจำกัดเพราะต้องอ้างอิงกฎหมายส่วนกลาง แต่ในส่วนการติดตามและบริหารจัดการเก็บภาษีสามารถทำเองได้เต็มที่” จากข้อมูลเชิงปริมาณในงานวิจัย พบว่า รายได้รวมของเทศบาลในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นจาก 185 ล้านบาท เป็น 212 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.59 ขณะที่รายได้จากการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.30 สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเก็บ แม้จะอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายส่วนกลาง การวิเคราะห์เชิงลึกชี้ให้เห็นว่า ลักษณะการกระจายอำนาจของเทศบาลเมืองสองพี่น้องเป็น “การกระจายอำนาจเชิงบริหารมากกว่าการกระจายอำนาจเชิงการคลังอย่างเต็มรูปแบบ” กล่าวคือ มีอิสระด้านการดำเนินงาน แต่ข้อจำกัดด้านแหล่งรายได้ยังคงผูกพันกับโครงสร้างส่วนกลาง

2. การกระจายอำนาจมีผลเชิงบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยเฉพาะการส่งเสริมผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชน ข้อมูลเชิงตัวเลขระบุว่า จำนวนผู้ประกอบการจดทะเบียนพาณิชย์เพิ่มขึ้นจาก 1,245 ราย เป็น 1,418 ราย ภายใน 3 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.90 รายได้เฉลี่ยของกลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.50 มูลค่าการจำหน่ายสินค้าในกิจกรรมส่งเสริมการขายเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 22 ต่อครั้ง อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์พบข้อจำกัดสำคัญ โดยผู้ประกอบการสะท้อนปัญหาว่า “ผู้ประกอบการในพื้นที่ยังประสบปัญหาหลัก ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่จำกัด ขาดความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการธุรกิจและการตลาดสมัยใหม่ รวมถึงข้อจำกัดด้านช่องทางจำหน่าย” การวิเคราะห์เชิงลึกชี้ให้เห็นว่า แม้การกระจายอำนาจจะช่วยเพิ่มบทบาทของเทศบาลในการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจ แต่ความยั่งยืนยังขึ้นอยู่กับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ โดยเฉพาะด้านดิจิทัลและการตลาดออนไลน์ หากไม่เสริมสร้างขีดความสามารถดังกล่าว การเติบโตอาจเป็นเพียงระยะสั้นจากกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจเท่านั้น

3. แนวทางพัฒนาศักยภาพควรดำเนินการใน 3 มิติหลัก ได้แก่

3.1 มิติด้านการคลัง เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ปรับปรุงฐานข้อมูลผู้เสียภาษี และพัฒนาแนวทางสร้างรายได้ภายในกรอบกฎหมาย

3.2 มิติด้านทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาทักษะบุคลากรเทศบาลและผู้ประกอบการ โดยเฉพาะด้านการตลาดดิจิทัล นวัตกรรม และการบริหารจัดการธุรกิจ

3.3 มิติด้านโครงสร้างสนับสนุน ลดขั้นตอนราชการที่ซ้ำซ้อน สนับสนุนกองทุนหรือสิทธิประโยชน์ทางการเงิน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อธุรกิจ

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการศึกษาผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้
วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจทางการปกครองและการคลังในเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า เทศบาลเมืองสองพี่น้องมีอิสระในการดำเนินงานด้านบริการพื้นฐานและงานพัฒนาชุมชนในระดับหนึ่ง แต่ยังมีข้อจำกัดในการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องพึ่งพาการอนุมัติจากส่วนกลาง ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Rondinelli (1981) ที่อธิบายว่าการกระจายอำนาจในประเทศกำลังพัฒนามักเป็นเพียง “การมอบอำนาจปฏิบัติ” (Deconcentration) มากกว่าการ “โอนอำนาจอย่างแท้จริง” (Devolution) ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ได้อย่างอิสระเต็มที่ในมิติด้านการคลัง แม้เทศบาลมีรายได้จากภาษีท้องถิ่น แต่ยังพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางเป็นหลัก สอดคล้องกับทฤษฎี Fiscal Federalism ของ Oates (1972) ที่ระบุว่าความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของตนเอง หากยังพึ่งพา

ส่วนกลางสูง ย่อมจำกัดความคล่องตัวทางนโยบายด้านกระบวนการถ่ายโอนอำนาจ แม้มีขั้นตอนชัดเจน แต่ยังประสบปัญหาการโอนทรัพยากรไม่พร้อมกัน และการประสานงานที่ซับซ้อน ซึ่งสามารถอธิบายผ่านแนวคิด Force Field Analysis ของ Lewin (1951) ที่มองว่าการเปลี่ยนแปลงย่อมมีทั้งแรงผลักและแรงต้าน โดยระบบราชการส่วนกลางยังเป็นแรงต้านสำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับ “รับฟังความคิดเห็น” มากกว่าการมีอำนาจร่วมตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิดบันไดการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1969) ที่จัดระดับดังกล่าวไว้ในขั้น Tokenism ซึ่งยังไม่ถึงระดับการมอบอำนาจอย่างแท้จริงในภาพรวม ระบบการบริหารจัดการของเทศบาลมีการนำเทคโนโลยี เช่น MIS และ e-Procurement มาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด New Public Management (NPM) ที่เน้นประสิทธิภาพและความโปร่งใส อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจยังคงรวมศูนย์ในระดับผู้บริหาร สะท้อนข้อจำกัดด้านวัฒนธรรมองค์กรและโครงสร้างราชการ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลเมืองสองพี่น้อง

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการกระจายอำนาจมีผลเชิงบวกต่อการเพิ่มรายได้ท้องถิ่น แม้ยังพึ่งพาเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง สอดคล้องกับแนวคิด Fiscal Decentralization Theory ที่เสนอว่า การกระจายอำนาจทางการคลังช่วยให้ท้องถิ่นสามารถกำหนดการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ด้านการสร้างงานและอาชีพ เทศบาลมีบทบาทในการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน SMEs และกลุ่มเปราะบาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก (Grassroots Economic Development) ที่เน้นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านทักษะดิจิทัลและการเข้าถึงตลาดสะท้อนถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างทุนมนุษย์ การขยายตัวของธุรกิจท้องถิ่น โดยเฉพาะค้าปลีกและบริการ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (Local Economic Development: LED) ของ Blakely & Leigh (2010) ที่เน้นบทบาทของท้องถิ่นในการสร้างสภาพแวดล้อมเอื้อต่อธุรกิจ แต่ข้อจำกัดด้านทุนและการแข่งขันสูงยังเป็นปัจจัยท้าทายในมิติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ของ Becker (1964) ที่ชี้ว่า การลงทุนด้านทักษะและการศึกษาเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลและ e-commerce มาใช้ ยังสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นยุคใหม่

โดยสรุป การกระจายอำนาจช่วยเพิ่มความคล่องตัวและสร้างกลไกพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น แต่ประสิทธิผลยังขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งทางการคลัง คุณภาพทรัพยากรมนุษย์ และความสามารถในการปรับตัวสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้องในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

แนวทางที่เสนอ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีด้วยระบบดิจิทัล การสร้างรายได้จากเศรษฐกิจสีเขียว และการใช้กลไก PPP สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ที่เน้นความร่วมมือหลายภาคส่วนด้านการพัฒนาอาชีพและตลาดดิจิทัล สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจฐานรากและการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต (Future Skills) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนธุรกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล สะท้อนแนวคิด LED และ Smart Local Economy ที่มุ่งสร้างระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีในมิติธรรมาภิบาล แนวทาง Multi-Stakeholder Participation, Monitoring & Evaluation (M&E) และ Open Data สอดคล้องกับแนวคิด Participatory Governance ที่เน้นความโปร่งใส การตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สรุปการอภิปรายผล ผลการวิจัยสะท้อนว่า การกระจายอำนาจในเทศบาลเมืองสองพี่น้องมีพัฒนาการที่ช่วยให้ท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการประชาชนได้ใกล้ชิดและรวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะในด้านบริการพื้นฐานและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านการคลัง การตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ และการมีส่วนร่วมที่ยังไม่ถึงระดับมอบอำนาจเต็มรูปแบบ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพเทศบาลควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเป็นอิสระทางการคลัง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างธรรมาภิบาลเชิงมีส่วนร่วม เพื่อให้การกระจายอำนาจก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรปรับปรุงโครงสร้าง กฎหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการกระจายอำนาจและเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรมุ่งเน้นการดำเนินงานจริงในระดับเทศบาลและชุมชน เพื่อยกระดับขีดความสามารถขององค์กรและสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพเชิงโครงสร้าง การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้การกระจายอำนาจสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นที่มีความมั่นคง สมดุล และยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กาญจนา นาคะนาท. (2562). การพัฒนาศักยภาพอาชีพและเครือข่ายตลาดเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของท้องถิ่น. *วารสารการพัฒนาท้องถิ่น*, 11(2), 85–104.
- ชัยยุทธ สายเนตร. (2564). การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบางในระดับท้องถิ่น. *วารสารสังคมศาสตร์และการพัฒนา*, 13(2), 112–130.
- ชาญชัย พัฒนานนวงศ์. (2560). การถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขและการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ปัญหาและอุปสรรค. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 15(1), 77–98.
- จารุวรรณ ศรีสุวรรณ. (2563). การสนับสนุนตลาดชุมชนและโครงสร้างพื้นฐานท้องถิ่นกับการเติบโตของธุรกิจรายย่อย. *วารสารเศรษฐกิจชุมชน*, 8(1), 45–63.
- ดวงมณี เลาวกุล. (2562). ข้อจำกัดด้านการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. *วารสารการคลังและนโยบายสาธารณะ*, 6(2), 33–52.
- ณรงค์ แก้วคำ. (2563). การบริหารจัดการเทศบาลในยุคการกระจายอำนาจ. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 25(2), 55–70.
- บุญช่วย สุขประเสริฐ. (2564). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการมีส่วนร่วมของชุมชนกับความโปร่งใสของเทศบาล. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 14(1), 59–78.
- ปรีชา เจริญพงศ์. (2562). ความไม่สมดุลระหว่างภารกิจกับรายได้ของเทศบาลและผลกระทบต่อการพัฒนา. *วารสารการเงินการคลังภาครัฐ*, 9(3), 21–40.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2562). *แนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ก.พ.ร.. (2564).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2562). *รายงานสถานะการกระจายอำนาจในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ.
- หน่วยงานวิจัยภาครัฐ. (2565). *รายงานวิจัยการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ.
- สุนีย์ หวังพิชญสุข. (2560). วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน. *วารสารพัฒนาชุมชน*, 9(1), 66–84.

- สุภาวดี รัตนโชคดี. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายท้องถิ่น: ศึกษากรณีเทศบาลในภาคกลาง. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 11(2), 101–120.
- สิริลักษณ์ ชัยศรี. (2561). การกระจายอำนาจกับการบริหารท้องถิ่นไทย: ข้อจำกัดและความท้าทายเชิงนโยบาย. *วารสารการเมืองการปกครองท้องถิ่น*, 10(2), 1–20.
- วิเชียร ทองไทย. (2561). แนวทางการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนท้องถิ่นและการพัฒนาทักษะดิจิทัลผู้ประกอบการ. *วารสารเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล*, 5(2), 89–107.
- หน่วยงานวิจัยภาครัฐ. (2565). รายงานวิจัยการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224.
- Becker, G. S. (1964). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. University of Chicago Press.
- Faguet, J.-P. (2014). Decentralization and Governance. *World Development*, 53, 2-13.
- Lewin, K. (1951). *Field theory in social science*. Harper & Row.
- Oates, W. E. (1972). *Fiscal federalism*. Harcourt Brace Jovanovich.
- Ostrom, E. (1990). *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge University Press.
- Rondinelli, D. A. (1981). Government Decentralization in Comparative Perspective: Theory and Practice in Developing Countries. *International Review of Administrative Sciences*, 47(2), 133-145.
- Smith, B. C. (2010). *Decentralization: The Territorial Dimension of the State*. Routledge.
- Smoke, P. (2015). Rethinking Decentralization: Assessing Challenges to a Popular Public Sector Reform. *Public Administration and Development*, 35(2), 97-112.
- World Bank. (2018). *Local Economic Development: Lessons from the Field*. Washington, DC.